

Ilmub kolmapäeviti

HIND
Tammepuies
Tartu

Õpilasleht

Toimetus ja talitus: Tallinnas, V.-Roosikrantsi 3
Tartu kontor: Ülikooli 21, Tartus

Posti jooksev arve
nr. 2188

Tellimishind: 1 kuu — 20 s., 2 kuud — 40 s., 3 kuud — 50 s., 6 kuud — 1 kr., aastakäik 1 kr. 50 s.
Kuulutused: 5 senti mm, lehe ees — 10 s. mm, tekstis — 12 s. mm, teksti kirjaga — 15 s. mm

Nr. 13/14

20. detsembril 1933. a.

II aastakäik

Rõõmsaid jõulupühi
ja
õnnelikku uut aastat

oma sõpradele soovib

„Õpilasleht“

KUMBLUSSEEP

A. FREDERIKING, TARTUS

„Õpilaslehe“ lugejatele:

Kuna jõulupühad langevad lehe valmistamispäevadele, ilmub käesolev „Õpilasleht“ kaksiknumbrina kahe nädala eest. Järgmine number ilmub kolmapäeval, 3. jaanuaril 1934.

Täna lehes

Treffneri gümnaasiumi juubel.
Legend Brügge linna kellalööjast.
Kui keskkooli lõpetan.
Kuulsa Nurmi elulugu, jõulujutte,
ülesandeid ja muud huvitavat.

Koolid ja koolikooperatiivid!

Nõudke

Nõudke

A. S. A. BRANDMANN'I

Kakao — shokolaadi — kompveki tehase saadusi

Koolid! Lähenevate jõulupühade puhul, koolides korraldatavail jõulupuu õhtuil, tarvitage A.-S. BRANDMANN'I tehase saadusi. Tehase saadused üle maa müügil igas suuremas koloniaal-maitseainete äris.

Tehas ja peakontor:
Tallinn, V. Tartu mnt. 4/6.

Osakonnad:
Tartus: Ülikooli tänav 36.
Rakveres: Turuplats 2.

Hugo Treffneri gümnaasium 50-aastane

Neil päevil pühitses Hugo Treffneri gümnaasium oma 50-aastast tegevusjuubelit. See on suursündmus kogu eesti rahva elus, sest see kool on teinud meie ajalugu. Tuletagem vaid meelde neid eesti riigimehi ja teisigi haritud kodanikke, kes seal saanud eestimeelset õpetust... See kool oli tol raske venestuse ajajärgul eestluse allikaks, mis pärast jõeks paisudes isegi võõra võimu purustas... Pole mõtet hakata siin tooma näiteid, jutustama ajalugu — ei, näiteid leiame elust isegi, kuid laseme nüüd „Õpilastele“ reporteril pajutada, mida tema nägi selles targas Tartu linnas juubeli ajal:

Seadsin sammud reedel (s. o. 15. skp.) vana Academia Treffnonia poole — et pileteid ja üht-teist omandada. — Näen, maja seinale redel püsti pandud ja mehed seavad vanikuid. Ilusaks tehakse kooli hoone ka väliseltki! Astun sisse. Samuti! Kops, kops, kops. Näitust seatakse. Kõik kole kibedasti ametis. Liigutakse vaid jooksumammul. Kops, kops, kop-sahti... Küsin teenijalt, et kus neid peopileteid osta saab? — Kantseleist! — Ja kus on see? — Õkva siit trepist üles! — vastab ja näitab võtmekimpu kõlistades trepi suunas...

Peagi olid piletid käes...

Juubelipidustused algasid reede õhtul piduliku

jumalateenistusega

Peetri kirikus. Ruumikas, kahe rõduga kirik oli rahvast tulvil täis. Teenistus algas sissejuhata-va osaga õp. Treumannilt. Jutluse pidas ülikooli rektor J. Köpp, kes mehiselt südame puhtuse ja suure töö võitu kuulutas. Järgnes mälestuskõne Hugo Treffnerile ja liturgiline osa. Jumalateenistust kaunistas kooli sümfoonia- ja puhkpillideorkester ning laulukoor solistidega, kandes ette katke oratoriumist „Looming“.

Laupäeval kell 11 algas „Vanemuises“

aastapäevaaktus.

Riigivanema marsi helide saatel sammus hr. K. Päts saali. Aktus algas F. Karlsoni lauluga „Minu credo“. Järgnes aktuse avamine gümnaasiumi seltsi esimehe hr. O. Rütli poolt. Järgnes

riigivanema kõne,

milles rõhutati seda eesti meelt ja vaimu, mis tähtsaks teevad Treffneri gümnaasiumi meie riigi- ja vaimuelus. Kõne järgi lauldi hünni. Edasi andis dir. K. Treffner kooli ajaloolise ülevaate. Järgnesid tervitused. Haridusminister andis dir. K. Treffnerile üle kotkariisti. Aktus lõppes ühislaulu „Eestimaa mu isamaa'ga“.

Peale pidulikkude aktust siirduti „Kalevipoja“ samba juurde, kus hoogsa kõnega riigivanema poole pöördus õpilaskonna vanem Bachmann, millele vastas hr. Riigivanem. Peale selle kõneles veel hr. K. Einbund, kes rõhutas treffneriste vaprust sõduritena Vabandussõjas jne. Üldse kujunes see suureks rahvuslikuks meeleavalduseks...

Õhtul oli ball „Vanemuises“.

Pühapäeva hommikul siirdusin näitust

vaatama. Nüüd oli kõik korras — puha ainete kaupa süstematiseeritud, mis andis ülevaatliku pildi kooli tööst ja tegevusest. Võis tutvuda mitmesuguste tööde, tabelite ja õppevahenditega. Eriti huvitav oli käsitöö osakond, kus isegi Tartu ülikooli ja Treffnonia praeguse hoone mudelid — elektrivalguses! — asusid. Joonistusosakonnas äratasid erilist huvi II keskkooli-klassi õpilase Martini tööd — mis olid otse haruldased kunstiteosed.

Õpilaskonna toas tutvusin selle huvitava Treffneri güm. „riigi“,

õpilaskonnaga,

mis omab allorganitena rea ringe, nagu spordi-, male-, dramaatiline, humanitaar-, karskus, matemaatika-loodusteaduse- jne. ring, rah-

vuslik treffoonlaste koondis jne. Õpilaskond omab oma kooperatiivi, lugemislaua ja isegi panga! Mitte küll niisuguse, nagu ütleme, „Eesti Pank“, aga pisikese, mis raha laenab ja hoiule võtab ja isegi oma siseraha omab...

Teises toas võisin tutvuda treffneristide sportlikkude saavutistega jne.

„Veart“ näitus, peab ütleva...

Kell 12 avati Hugo Treffneri hauasammas...

Õhtul jalutasin linnas. Juba piime. Jõudsin parajasti peohteis oleva Treffneri gümnaasium ette, mis tulemeres hiilgas ja mille fassaadi keskel suur 50 säras. Korraga näen orkestri saatel minust pikka rongikäiku mööduvat — see oli taas treffoonlaste ühine pere. Sammusin minagi nendega.

Otse müstiline paistis see rongikäik põlev. tõrvikutega läbi tänavate. Peatuti kõikjal, kus kord Treffneri kool asunud, kuni viimaks Hugo Treffneri tänavale, kooli endise peaaasukoha juurde peatuma jääd. Seal avati Hugo Treffneri reljeef. Edasi siirduti gümnaasiumi õue, kus tõrvikud ühte hunnikusse heideti. Ning kui vägevad leegid taeva poole tõusid, lauldi ühiselt „Vivat academia“. Seal, sel üleval momendil võis näha nii noori kui ka vanu tule ümber kooli sini-valgeis vormimüt-ses...

Esmaspäeva õhtul oli „Vanemuise“ teatris traditsiooniline õpilasteõhtu, kus ette kanti A. Virkhausi ballaad (J. Liivi sõnad) „Vaimude org“ ja näidend „Eba-haige“.

Arvan, et hüüame meiegi Hugo Treffnerile ja tema ajaloolisele koolile vaimus vägeva kolmekordse elagu. Reporter X.

Kohasem jõulukink õpilasele on õpperaha- ehk hooldamiskindlustus- poliis

Brügge linna kellalööja.

Kõigi kellalööjate seast, kes oma oskust olid harjutanud vanas heas Brügge linnas, Flandrias, polnud ükski nii osav ega armastatud, kui vana Olifboom, kes pikka aegade kestel rõõmustas linnaelanike kõrvu kõlava helistamisega linna kiriku kõrge tornist.

Olifboom oli kasvult väike, võrdlemisi kehakas, siiski kärmas ja paindub liikumises. Kogu ta elu oli möödunud nelinurgelises tornitoas, kust ta nägi linna teravatahulisi katuseid ja teisi torne. Pühapäevadel ja pühadel polnud ühtki õnnelikumat hinge, sest siis võis ta kelli helistada niipalju kui iganes soovis, kõvasti ja vaiksemalt, pikkamisi ning kiiresti ja ta oleks võinud helistada öö-päeva kokku, kui mitte selle jaoks poleks olnud oma määratud tunnid ja kellaajad.

Siiski, mõningat aega juba tundus, et vana Olifboom on vähem innukas oma kohuste täitmisel.

„Ma hakkam jääma vanaks“, ütles ta oma sõpradele. „On aeg kedagi leida, kes mind aitaks ja mu ameti pärib, kui ma kord kaon.“

Kuna tal oli väga hea süda, võttis ta oma juure vaese kaheteistkümneaastase pois, orvu, kel polnud ühtki hoolitsevat hinge peale hädise tervisega vanaisa, kes isegi kannatas nälga.

„Tule minu juure“, ütles Olifboom, „seal asud sa kõrgemal kui teised linnaelanikud, võid jagada minuga mu toitu, mida valmistab vana Gertrude, ja õpetan su osavamaks kellalööjaks, kui iganes neid on olnud vlaami linnadel.“

Noor Henrik (muud nime poisil ei olnud), oli tänulik vanale kellalööjale ta lahkuse eest ja asus innukalt õppima ta kunsti.

Tuleb siiski tõe au anda ja tunnustada, et kui vana Olifboom oma kohustusi täitis vähema auväärikusega kui kogu oma eluaja, selles süüdi polnud mitte ainult ta kõrge iga. Mõnda aega juba külastas ta liiga sagedasti üht asutist linna turu ääres ja seal maitstes temale rohkem kui vaja klaas vlaami õlut, mis pani ta pea kihama ja unustama kellade helina. Niisuguses olukorras ei saanud ta enam kuidagi tornitrepist üles ja vana Gertrude meeelhärm oli nii suur, et ta isegi oma head koo- gid laskis kõrbema.

Tagajärjeks oli see, et kellalööja käsi aina halvemini hakkas käima. Linnaelanikud üllatusid kuuldud helistamist harjumatuil tundidel ja mõnigikord kostis kirikutornist väärrika helina asemel valla- tuid viise, mis ei sobinud vanale auväärsele linnale. Kord suveõhtul, kui kogu linn oli väljas ja jalul, hakkasid kellad üleval tornis jälle kõlama ja kõrgelt kostis alla niisugune lõbus valss, et tantsu- himulised brüggelased vastu ei suutnud panna kiusatusele ja tänavail hakkasid keerlema. See läks linnapeale südamesse ja ta tuli ülekäte läinud kellalööja juure.

„Isand Olifboom“, ütles ta, „niisugune asi ei lähe enam...“

„Mis asi ei lähe enam, härra linnapea?“

„Teie ülemealikus... Te olete vanaks jäänud, nüüd on aeg puhkama minna ja aset anda nooremale.“

„Härra linnapea, mu õpipoiss Henrik ei ole veel ametit selgeks saanud, läheb veel veidi aega...“

„Ärge minge enam kõrtsi. Sest- saadik, kui te selle halva harju- muse omandasite, on teie kellad arust ära ja kogu linn ärevuses. Teie pikka korralikku teenistust

arvestades luban ma teile veel prooviaega, kui te aga uuesti end unustate, peate otsekohe lah- kuma.“

See ähvardus tegi Olifboomi väga kurvaks.

„Kas tõesti“, hüüdis ta, „pean ma lahkuma, kas oma kallist tornist või loobuma magusa õlle klaasist. Linnapea on tõesti hull! Et saadan teda sööks!“

Nii kui ta lausus need sõnad, ilmus ta ette pikk kõhn kogu. Sel oli kongus nina, sütena põlevad silmad ja kahtlemata võis punane, teravaotsaline müts ta peas varjata sarvepaari.

„Kes kõneleb siin minust?“ küsis ta.

Ootamata külalist nähes põgenes vana majapidajanna kokkuni. Henrik peitis enda kapi taha. Olifboom aga, kes polnud kerge kokkuma, vastas:

„Ah, teie oletegi härra saadan?“

„Jah ja teie teenistuses, kuigi te arvate mind võivat pilgata.“

„See on niisama kõnekäänuks; teie teeneid aga ei ole vaja.“

„Tähendab, te eelistate välja visatud saada tornist või mitte enam maitsta mõnusat jooksi, mis te südant nii kosutab?“

„Joon niipalju kui tahan.“

„Hea, siis aga ei saa te enam helistada...“

KRISTJAN RAUD

„Vast on teil õigus. Aga — kuidas saaksite teie mind aidata?“

„Kui sa mind kuulda võtad, võid juua oma õlut niipalju kui tahad, ilma et kellalöömine selle all kannataks.“

„Mis te arvate sellega?“

„Ma nõuan vähe: kord tuleb aeg, mil sa tervise või kõrge ea pärast pead loobuma oma ametist. Luba mulle selle olevuse hing, kes pärast sind esimesena kelli helistab ja võid rahulikult edasi elada, ilma et ükski asi sind tüütaks.“

Olifboomi esimene mõte oli Henrikule ja ta vastas:

„Ei. See on kaup, millega ma ei saa nõustuda.“

„Tähendab, loobud õllest või jällegi helistamisest.“

„Häda, häda“, mõtles Olifboom, „nüüd on küsimus, kas surra või elada ilma ühegi heameeleta. Võtan ettepaneku vastu, küll leian abinõu ta tüssamiseks...“

„Noh, kas oled mõelnud?“ küsis saadan. „Vasta ruttu, mul on vähe aega.“

„Hea, ma olen nõus“, vastas Olifboom.

„Nüüd ei saa sa enam loobuda oma sõnast, muidu võtan su enda hinge.“

Ja saadan kadus jällegi järele jätmata.

Olifboom aga tundis juba teravalt südamevalu ja kahetsust oma sõnade pärast. „Kuidas leiaksin ma abinõu oma rumalast lubadusest pääsemiseks?“ mõtles ta, viimast valjusti väljendades.

„Küll me leiame“, hüüdis Henrik välja tulles peidurukast.

„Sina, jõmpsikas, olid siin ja kuulsid pealt?“

„Jah, kuulsin kõik! Ole rahulik, isa Olifboom, teil on olnud südant minu jaoks ja mina pean püüdma teid aidata kimbatuses.“

„Kui sa mind aitad, poiss, vanun ma, et ühtki klaasitäit enam kunagi ei joo.“

Mitu aastat veel valitses Olifboom Brügge linna kelli. Õlut joomas käis ta ainult veel harva ja linna rahu rikkus vaid veel mõni ülemeelikum viis. Linnapeal ei olnud enam põhjust rahulolematuseks, kuid Olifboomi enda tervis hakkas halvenema ja viimaks oli ta sunnitud tõsiselt mõtlema loobumisele.

Henrik jõudis vahepeal sirguda pikaks noormeheks, täis jõudu ja tahet. Ta oli eeskujulik poeg oma kasuisale.

Kord õhtul kutsus Olifboom ta

oma juure ja ütles väriseval häälel:

„Mu vaene Henrik, ma ei saa enam jätkata oma tööd, jalad keelduvad mind kandmast. Andsin linnapeale oma lahkumispalve. Sina oled määratud mu järeltulijaks ja homme, jõulupühal, pead sa esimest korda helistama mu asemel.“

„Püüan teha, mis iganes suudan, isa Olifboom.“

„Ega sa pole unustanud õnnetat lubadust, mis ma andsin. Võib olla, on tal juba meelest läinud pikkade aastate kestel... ole ettevaatlik...“

„Ara muretse, isa, ma ei karda saadanat, olen alati oma kohust täitnud ja tal on võimu ainulthalbade üle.“

Esimese püha hommikul loovutas Olifboom oma koha tornis Henrikule. Kellad pidid esimesest tunnist peale tervitama pühade algust. Oli alati Brügge elanikele olnud suurimaks rõõmuks kuulda rõõmsat helinat, mis ülevalt tornist kandus õhku, kattes kogu linna ja hinge pidades oodati esimest heli, kui äkki ülevalt kostis kole ebakõla. See oli teravate häälte segu, mööduta ja kooskõlata. Nagu oleks keegi hullumeelne rebunud kellade kõisi ja tagunud neid oma segamini paisatud mõistuse kohaselt.

Kõik jooksid kokku kiriku ümber metsiku muusika põhjust kuulatama. Olifboom esimesena jõudis üles ja nägi järsku sinna ilmutvat ka kongus ninaga olendi.

„Tulin elava hinge järele, kes kelli esimesena helistas“, ütles see.

„Hea, võta see elav hing“, vastas Henrik enne kui Olifboom jõudis suud avada. „Näe, siin on see, kes helistas.“

Ta osutas suurele kassile, kes ühte käppa pidi kõites kinni seal viskles ja oli saanud kogu lärmi põhjuseks.

Uudiseid kodumaalt ja laiaast maailmast.

Rebane päästis karu elu.

Möödunud nädalal peeti Virumaa metsades karujahti: taheti maha põmmutada üks neist 21-st metsakuningast, kes elutsevad (nüüd muidugi magavad) Eesti metsades. Kohalikud metsavahid otsisid üles karu koopa ja juhataksid selle asupaiga Tallinnast sõitnud jahimeestele kätte. Need asusid ahelikku, ajajad tõstsid müra, et karu äratada ja koopast välja peletada. Jahimehed teadsid juba ette, et ajajate müra ja kära ka teisi metsloomi üles ajab; seepärast oli kokku lepitud, et ei tohi lasta püssist ühtki jänest ega rebast, kuigi need otse jahimehe nina alla tuleksid. Karu ei ilmunud kaua aega. Jahimeestest sibas mööda jäneseid, kuid kõik ootasid põnevusega mesikäppa end. Korraga jooksis jahimeeste aheliku juurde tore rebane. Üks meestest ei suutnud kiusatusele vastu seista ja — põmm! laskis rebase maha.

Samal ajal oli ka karu jahimeestele liginemas. Kuuldes püssipauku, pöördus ta ümber ja kiirel sammul kadus metsa sügavusse, kust teda enam kätte ei saadud. Jahimehed pidid leppima karunaha asemel rebase omaga.

Peipsi kalurid ööpäev külma ja maru käes.

14. detsembri hommikul sõitsid Kallaste alevi kalurid Peipsile kalu püüdma. Sõideti rannast umbes 15 km eemale, sest ilm oli soodus ja jää tugev. Päeval aga tõusis ranna poolt tugev tuisk ja torm. Kalurid taipasid küll, et kange tuul võib jää lahti murda ja kaldast eemale kihutada. Hakati kiiresti kodu poole sõitma. Kalurite kartus osutus tõeks, sest kalda ääres oli juba riba lahtist vett. Esimesed tagasisõitjad pääsesid veel läbi külma vee kaldale, sest jalad ulatusid põhja, kaugemal olid aga pidid jääle jääma. Et järv

keskelt oli veel lahti, liikus jää ikka kaugemale Venemaa poole, viies kaasa 34 meest ühes hobus- tega. Öösi kestis torm edasi, see- pärast ei saadud neile ka abi anda. Alles järgmisel hommikul, kui vai- bus tuul, mis oli jää jälle Eesti randa tagasi toonud, pääsesid poolkülmunud ning näljased ini- mesed ja loomad õudsest jäävan- gistusest.

9-aastane imelaps.

Moskvas „riigistati“, s. o. võeti vanemate kodust ja anti riigi hoo- le alla 9-aastane Kolja Dmitrijev, kes osutus „imelapseks“. Ta tun- neb põhjalikult matemaatikat, il- ma et oleks seda seni kuigi palju

õppinud; samuti hästi tunneb ta ajalugu, loodusteadust ja kirjan- dust. Poiss on läbi lugenud hulga teaduslikke raamatuid ja mitte ai- nult emakeeles, vaid ka kreeka ja ladina keeles. Ka neid keeli pole ta koolis õppinud, vaid iseendast teis- tele märkamatu omandanud. Teadusmehed on kangesti huvita- tud, mis saab sellest imelapsest edaspidi. — Kolja pole esimene imelaps. Neid on õige mitmeid ju- ba varemgi tuntud, — matemaati- kuid, viiuli- ja klaverikunstnikke ja teistel aladel. Harilikult muutuvad „imelapsed“ täiskasvanutena üsna keskpärasteks inimesteks ja nen- de kuulsus kustub. Ka Koljat võib oodata samasugune saatus.

Soome koolides „suusapühad“.

Soome koolielu juhtivad tegela- sed on tulnud huvitavale ideele — korraldada õpilastele 8—10 päeva pikkused „suusapühad“, millega tahetakse ka ühtlasi mitmekesis- tada monotoonset koolielu. Pühad kavatsetakse läbi viia veebruari või märtsi kuus, mil tahetakse kor- raldada suuremaid suusaretki suu- saspordi asjatundjate juhtimisel. Selle aja jooksul tahetakse õpilasi pühendada suusaspordi saladustes- se ja teadmisse. Selle ettevõttega tahetakse tuua vaheldust vaimli- sele tööle ja lasta õpilasi täielikult unustada teaduslik töö, et siis uuesti alata suure energiaga peale.

Kavatus on tekitanud õpilaspe- res suurt poolehoidu ja heakskiit- mist. Nagu uued tuuled puhuvad Soome õpilaste ja nende juhtide hulgas. Pole ju midagi imestada, sest Soome on ikkagi spordimaa ja sellepärast tervitatakse igat sport- likku üritust.

Kui me jõuluks endile raamatuid soovime.

Ei ole paremat jõulukinki omale soovimiseks kui ka sõbrale kinki- miseks, kui hea raamat. Läbi kõigi aegade püsib hea raamat oma väärtuses, ta on alati käepärast,

nad alati võtta. Sellepärast, kui teid need kirjutused huvitavad, pöörake tähelepanu ka sama auto- ri raamatutele. Neist on varem ilmunud „Minu kodutiik“, mille hinnaks on kr. 1.25. Lisaks sellele on jõuluks müügile ilmunud „Noor katsetaja“ 60-sendi- lise hinnaga, „Minu mikros- koop“ 90 sendiga ja „Väike elektrimees“ 70 sendiga. Need on raamatud tegelikult elust meie ümber, raamatud, mis noor- tel käed panevad kihelema tegut- semishimust ja tegutsemiseks ka juhatusi annavad.

Teine „Õpilaslase“ hea sõber ja meelelahutaja on kirjanik Juhan Jaik, kes oma südamliku, mõnu- sast huumorist kantud juttudega osutub parimaks pühade soovide täitjaks. Temalt on uudisena jõu-

luks ilmunud juttude kogu „Va- n a i s a k a s u k a s“, millest oli pärit nr. 11 toodud „Õ p p i m i s - m a s i n“. Raamatu hind on 1 kr. Endistest aegadest tunneme teda ta „Võrumaa juttude“, „Uhhuu jutustuste“, „Kaarnakivi“, „Pombi ja Üdsimärdi noored“ ja teiste teoste kaudu. On huvitav siinkohal märkida, et kirjanik tä- navu 1. jaanuaril pühitseb oma 35-aastast sünnipäeva.

Lõpuks ei või mainimata jätta ka „Noorusmaa almanakki“, iga- jõulust noorte oodatud lugemisva- ra, mille VII number neil päevil müügile jõudis. Sisuks on muuseas J. Parijõgi, Juhan Jaiki, Zygmund Novakovski ja Hallivel Sutcliffe'i jutustused, noorte vald, luuletused ja muud.

Päikesekiire album I.

Nõnda on Oru algkooli lootusringi „Põhjala“ kirjastatud brošüüri nimi, mis toimetusele on tutvumiseks saade- tud. Album on välimuselt sümpaatne. ilusal paberil ja sisaldab ringi seinale- hest valitud paremaid luuletisi, jutukesi ja muud.

Tervitav algatus noorte poolt. Loo- dame ühes väljaandjatega, et Lääne- maa noored suurt huvi tunnevad oma kaasiaste tööst.

Gustav Pöldmann.

kui vaja, on valmis meie meelt la- hutama, meie teadmisi laiendama, uuendama ja värskendama, uusi äratusi andma. Kui me aga omale raamatuid soovime, siis peame esi- joones silmas neid, mis on ilmu- nud meie sõprade sulest. Iga „Õpi- laslehe“ lugeja tunneb Gustav Pöldmanni huvi ja armastusega koostatud loodusteaduslikke kirju- tusi elust metsas, vees. Ajalehe ar- tikleid loetakse, kuid paljuks on neid, kes huvitavamaid ja väärtus- likumaid neist kokku korjavad ja alal hoiavad. Raamatuna aga on

Juhan Jaik.

Gustav Pöldmann.

Sarapuu.

Katke teosest „Kodumets“.

Sarapuu on kodumetsa alapuisu ehk alusmetsa hulka kuuluv põõsas-taim. Ta kasvab harva suumaks puuks ega anna selletõttu palke hoone ehitamiseks — laudadeks saagimisest rääkimata. Painduvaid sarapuu keppe tarvitatakse aga korvivõrudeks, aiatoolide meisterdamiseks ja nõude vitsutamiseks. Pikad ja sirged sarapuu udjad kõlbavad veel õngeridvaks, õngemeeste poolt on need väga lugupeetud ja otsitavad. Sarapuust õngeritv on kerge, painduv, ilus ning uhke. Lust on niisugusega õngitseda. Mitte nii kui leparidvaga, mis kergesti võib murduda, kui veidi kaalukamat kala tuleb veest välja visata. Sarapuu õngeritv ei murdu, läheb kaunisti looka ja — kala tuleb kaldale.

Nagu tähendasin, on sarapuu põõsas-taim, esineb suurte põõsastena üksteise lähedal, missugust puistut s a r a p i k u k s kutsutakse. Minu kodus oli sarapikke mitmes kohas: Sõerumäel, Koonusmäe all ja Vaiknemetsas. Kõige suurem oli Sõerumäe sarapik. Siin moodustasid nad päris sarapuu metsa ja sügisel oli siin palju pähklaid.

Ka metsa vilus, teiste puude vahel kasvas kodumetsas sarapuid, siin olid nad palju pikemad ja suuremate lehtedega. Siit õieti need ilusad sarapuu kepid ja õngeridvad tulidki, ega lagedal sarapuu põõsastikus niisugust materjali kasvanud. Siin olid sarapuud palju lühemad, tüsedamad, mitte aga peened ja saledad. Metsavilu pani sarapuu sirguma saledaks. Eks see oli tung valguse poole, uudishimu ja elutarvidus vaadata üle teiste, päikesele silmi. Päikese silm siis pähklaid silitas, õieudemeid elustavalt soojendas, lehtedesse tungis ja toiduvabrikut käima pani. Pika kasvuga ja suurte laiade lehtedega suutis sarapuu metsa alla tungivast valgusest siiski nii palju kinni püüda, kui tarvis läks.

Juba siis, kui aedade ääres alles valendas lumi ja ööd olid päris jahedad ning päevadki veel külma võitu, hakkas sarakuu juba õitsema. Ja päris uhkelt ning vahvalt, et otse rõõm näha, enne veel kui põõsale lehed ilmusid.

Ning missugused need õied olid! Ühed pikad rippuvad u r v a d, mis paljudest üksikutest tolmuõitest koosnesid, teised aga punaste niidikestega kogukad p u n g a d — e m a õ i e d, millel igaihel kaks emakast. Harilikult asusid pungad kobaratena koos. Punased niidid, mis pungast välja ulatasid, olid emakasuudmed, mis tollemise ajal limaseks läksid ja tolmu kinni püüdsid, mida tuul neile urvadest (isaõitest) peale raputas. See õietolm oli värvilt kollane, pehme ja jahune, kerge nagu tolmu kunagi ja levis tuule abil hästi. Ja ohtral hulgal oli seda nagu teistegi tuultolmlejatel taimedel (rukkil, männil, lepal, kasel, kadakal), et ära hoida tollemise äpardumist. Siin ei võinud kokkuhoidlik peremees olla nagu seda loodus harilikult on, kokkuhoid: väikene tolmu hulk, oleks võinud kujuneda saatuslikuks elu edaspidisele kestvusele: sarapuudel ei oleks kasvanud pähklaid, me ei oleks neid leidnud sügisel puudelt kõigi otsimiste ja vaeva peale vaatamata. Puudunud oleksid sarapuu tulevase põlve esindajad, puudunud maitsevad pähklad ka meie jõululaul.

Oli aga soodus aeg tollemiseks kevadise priske tuulega, siis rippuvatest urbadest tolmu välja emakasuudmetele. Oli kindel, et saame sügisel pähklaid, kui mitte muud õnnetust ega häda ei juhtunud pähklametsale suve jooksul. Tollemine oli sarapuu pulmapiidu, õilis sigitushetk puhta kevadise tuule käes, kus tolmutera liitus kokku õie sigimikus areneva munarakuga. Nüüd närbusid õied, algas argipäev ja vilja kasvamine: õie sigimik kujunes p ä h l a k s, tema lähemad katted aga t u p e k s ehk l ü d i k s, milles pähkel asus ja mille kaudu enesele puu kehast toitu ammutas, kasvades magusa ja maitseva tuumaga viljaks.

Odra lõikuse ajal hakkasid kodusarapiku pähklad küpseks saama. Siis tõime koju uudse pähklaid. Nad ei olnud veel hästi küpsed, tuumad olid veel vesised lirtsud ja pähkel ise ei tulnud veel lüdist välja. Pähkla kobar — ja neid oli suuri ja käpilisi, mõnes

kuni 12 pähklat — oli roheline ega paistnud lehtede vahelt nii kergesti silmaga. Hamba all oli pähklalüdi kangesti hapu. Roheline värv ja hapu maitse olid kindlasti kaitsevõtted, et neid tooreltpärist ei tülitataks!

Küpsenult läksid pähklad kollakaks ja langesid lüdist kergesti välja. Siis oli pähkla tuum maitsev ja isuäratav. Siis mindi pähklametsa pähklale. Terve küla läks, õigemini lapsed ja naised, mehed nagu pidasid seda tööd enda kohta liiga kergeks, häbenesid nagu ja usaldasid pähklametsa minna vaid pühapäeviti ja muul vabal ajal. Pähklamets oli kõigi päralt, seal võis igaüks julgelt ja õigusega minna, teise pere pähklametsas pähklal käimist ei peetud kodukülas varguseks ega pandud pahaks. See moodus oli ammust ajast sisse kasvanud ilus ja aus ühiselu pärandus, tavaõiguslik kord. Pähklamets oli kõigi päralt nagu seenemets või õhk ja valgus, mida kõik võivad vabalt kasutada.

Talveks koguti pähklaid suure hulgal. Nad olid ju toitvad: üle 62% rasva, 17% valke, 7% süsivesikuid. Sellest saadi vääriliselt aru, pealegi kui nad nii head maitseid. Jõulud nagu ei annud täielikku jõulurõõmu, kui pähklad puudusid. Tühja kohta oli raske täita, präänikud ja kompvekid ei suutnud seda teha. Jõulupähklad oma kodumetsast ja jõuluõuna oma koduaiast — need vaid aitaavad alles jõululauda teha pidulikuks.

Ja, aga ma pidin ära unustama sarapuu vaenlase — s a r a p u u k ä r s a k a, väikse mardika, kes oma munad paneb noortesse pähklatesse. Munadest kasvanud röövikute toiduks langeb siis pähklatuum. Kui röövik on täis kasvanud, ronib ta pähklast välja, poeb sügavale maasse ja nukkub seal. Järgmisel kevadel ilmub nukust uus kärsakas ja jätkab oma vanemate kurja tööd. Kõik ussitanud pähklad on seest ussi mustust täis, ja need ei kõlba kuhugi.

Aiasõpradele soovitan pähklapuid istutada ka koduaeda, sinna nimelt, kus viljapuude ja marjapõõsaste istutamine hästi ei edene m a d a l a mullapinna tõttu. Pähklapuu tasub seal hästi, valige aga istutamiseks kodumetsa sarapikust suurepähklalised sordid. Küll asi edeneb!

Kui keskkooli lõpetan...

Meie tänapäeva noortel, kes lõpetavad keskkooli, ei ole üldiselt mitte kerge küsimus, mida peale hakata. Sest võime nii tihti kohata haritlasi, kes ühel või teisel põhjusel ei ole end suutnud rakendada tööle, kuigi vahest juba taskus isegi ülikooli diplom. Selleks muidugi aitab suuresti kaasa üldine tööpuudus, osalt ka põhjus, et meie noorsugu ei ole seni küllaldaselt määralt osanud näha tööalasid, kus võivad kasulikud olla iseenele, ühteaegu kogu riigile ja rahvale.

Kui mõned ajad tagasi, näiteks paljud meie talumehed koolitasid oma tütreid ja poegi peamiselt seepärast, et neile võimaldada kergemat elu täis-eas, siis viimastel aegadel on selline tõekspidamine hariduse mõistest üsna põhjalikult muutunud. Talutütar ei lähe enam kevadel koju — hoides hoolikalt käes päikesevarju... Sest meie meie rahvas vajab töönimesi, kardaid käsi ei häbeneta. Et meie haritlaskonna töölerakendumise probleem on probleem enesest kogu meie rahvale, siis selle õnnelikul lahendamisel etendavad tähtsaimat osa noored ise.

„Õpilaslõpetuse“ toimetusel on edaspidigi tõsine heameel anda sõna

tänavustele abiturientidele ülaltähendatud küsimuse kohta, teades, et sel teel tuleme vahest nii mõnelegi mõttele, mis edaspidiseks tarvilik.

Alaku üks meesabiturient, kes „mingil tingimusel ei soovi oma avaldust siduda enda nimega. Tahab kõike jätta oma südameasjaks.

Nii:

— Mh, saab näha, mis peale hakata pärast lõpuarvet keskkoolis — algab ta kõnelemist kuidagi kõhklevalt. Siis jätkab kohe julgelt ja teadlikult: Muidugi kaitsevärke, siis aspirantide kursustele. Ja siis... noh siis esimese kiirrongiga maale, isatallu. Talu suurus on 160 T vakamaad, pool sellest on Läänemaa soo, teate isegi. Meid on kaks venda. Isa kavatses paar aastat tagasi talu tervelt anda vennale ja mind saata ülikooli. Aga tühja, mis sealgi naa väga huvitavat... Lõime möödunud suvel vennaga käed sõbralikult kokku, et mahume mõlemad sinna elama, jätkub seal tööd meile mõlemaile mereni, enne kui jaksame muuta soo lainetavaks kunstheinamaaks ja põldud lakkavateks viljaväljadeks. Umbes nii nagu Taanis või Hollandis. Paremat ei

oska midagi tahta praegusel ajal. Või nagu kunagi kuski kantseleis oleks parem küürutada ja kahvatut nägu kasvatada. Jah, mina lähen jäävalt maale, tehku teised, mis tahes. Minu otsus on minu tegu.

Teine mees-abiturient:

— Pärast kaitseväre teenistust kavatsen minna Soome aiandust õppima — Lepa aianduse instituuti. See nõuab küll kulu, kuid sellest saan üle. Minu isal on Tallinnas väike lilleäri, omad lavad, kasvuhuone ja aed. Minule lilleasjandus ei meeldi, vaid tahan õppida pomoloogiat. Enne olgu meie maal õunapuu aiad korralikult sisse seatud, siis muu. Kui kolme aasta pärast tolle Puutarhan Opisto lõpetan, ma ei kavatse siiski noolima hakata mõnd õpetaja kohta, vaid isa lubas mulle osta mõnekümnevakamaalise maa-ala; sinna löön kohe mõnisada õunapuud kasvama, igasuguseid marjapõõsaid niikuinii. Samuti ka juurvilja kasvatamisele tahan rõhku panna. Ei usu, et mõne teise elukutse juures mul käsi käiks paremini.

Kolmas mees-abiturient:

— Mina olen tihtipeale sellele küsimusele mõelnud, missugust elukutset peaksin valima või üldse mida peale hakata. Minu isa on riigiametnik, saab palka 180 kr. kuus. Tädi soovib pärast kesk-

Jõuluõhtu.

Tuhandes tules särab linn, otsekui algavaks maskeraadiks dekoreeritud saal. Maast taevani ulatuvad silmipimestavad reklaamtuled ja heidavad halvale pilvele vikerkaarsete laikude.

On jõuluõhtu. Käin tänaval ning peatun vahetevahel äride kaleidoskoopiliste vaateakende juures. Kuski karjub raadio melanhoolset viit ja üle linna on kuulda karjatavaid autosireene. Jaamas huikab metallhäälselt ärasõitev vedur. Tänavail kiirustab masinate müra ja kära saatel seiklushimuline inimmass. Ja üle kõige selle askelduse manitseb taevas endassesüvenenult kuu, kurvameelselt palet peites räbalaina jooksvate pilvede taha. Üsna mu ligidal hüüavad kaeblikult kirikukellad ja selles hääles tundub midagi, mis sunnib mind hetkeks seisatuma. See on kõik nagu kinoekraanil jooksev moodne helifilm...

Surun käed kõvasti mantli taskutesse ja sammun kiiresti koju. Kuski mu hinge sopis tukslevad rõõm ja valu, ning ma isegi ei tea, kumba tunnen sel hetkel rohkem. Sulen ukse oma järel ning väsinult laskun sohvale. On esimene jõuluõhtu mu elus kaugel kodust, kaugel kõigist armsaist mälestustest, mis tuhande soojendava niidiga seotud mu

hinge. Täna ei oodata mind kuhulegi — olen kõigist unustatuna üks. Pisarad sulevad mu silmad ning mu ajju tuleb selgena üks pilt minevikust.

Jõuluõhtu kõrgete lumihangede taga metsaveerdes majakeses — kodus. Loojuv päike kullatab mändide lumiseid latvu. Roosakaisse loopresse on mässunud kogu maailm. Kaugele metsade tagant kostavad kirikukella kutsuvad hüüud: „Rahu maa peal“... Mulle kogu aeg siis näib, nagu lendleks väikesed valgetiibsed inglid sisse ja välja me madalast uksest. Siis ununevad kõik mured, tundub nagu oleks kogu elu sügisest kevadeni õnnerikas jõuluõhtu... Ja kui siis kõik toimingud väljas on lõpetatud, kui lehmad laudas ja hobusedki on saanud jõuluõhtu suutäie, siis koguneme kõik tuppa, kus ema väriseva käega süütab küünlad. Sel hetkel tavaliselt avaneb uks ja tuleb jõulumees kingitustega. Igaüks saab midagi. Milline võlu on igal sellisel pakikesel! Kuidas ta värisevaid sõrmi kiiresti-kiiresti lahti harutatakse ja kui sealt siis nähtavale ilmub särasilmne nukk või värviline müts ehk kampsun, siis asub huulile õnnelik naeratus. Tahaks nagu kogu maailma haarata sülele, selline rõõm tuksleb mu väikeses südames! Ja kui siis hil-

jem kogu pere põleva jõulupuud ääres laulab: „Püha öö, õnnistud öö...“ — siis ei suuda enam end pidada. Poen tasakesi vanaema juure, surun end ta külje vastu, ning pisarad tulevad mu silmist. Tean, et hetkel silitavad jõululapse armastavad käed mu väikest pead...

Arkan unelmaist. Tasaseil sammel käib keegi kõrval toas. Tean, see on vaene leknaine, kellel laps raskesti haige. Vahetevahel on kuluda mu tupp lapse palavikulist sonimist jõulupuust ja ema summutatud nuukseid. „Ema, miks jõululaps ei too mulle jõulupuud?“ kostab kurb hääli mu kõrva. Tõusen kiiresti üles. Süütan laual oma väikese jõulupuud, võtan mõned pakid ja koputan naabertoa uksele. Ust avades sirutuvad mulle vastu kõhnad lapsekäed ja kaks säravat silma viibivad hämaralt põlevail küünlail. Istume kolmekesi voodi veerel. Haige lapse käed on põimitud ümber mu kaela ja sel hetkel näen, kuidas hämarasse tupp landlevad rahu ja armastuse valgetiibsed inglid — need sealt kaugest metsaveerdest majakesest lumihangede keskel. Nad tulid soovima mulle ja neile kahele mu kõrval õnnelikke pühi... Tatsi O.

15. 12. 33.

kooli lõpetamist hakata meremeheks, ema ütleb, et ma võiksin õppida ohvitseriks, et mul pidavat olema „vurhvi“, kasvu ja kõike, mida ühel poisil läheb tarvis selleks, et teenida vaprasti isamaad. Ega kõik mahu siiski politseiteenistusse ega kaitseväge. Kuid nüüd, mil tehnikum avatakse Tallinnas, kavatsen omada tehnilist haridust. Ja nimelt teede ehituse ala. Olen kuulnud, ja see on ka minu veene, et riik saab kultuuriliselt ainult siis täielikult välja areneda, kui teed on korras.

Neljas meesabiturient:

— Pärast keskkooli lõpetamist jatkan õpinguid ülikoolis — õigusteaduse fakulteedis. On küll tõsi, et meil on juriste, ja üldse haritlasi ülikülluses, kuid arvan, et ega see asi enesest nii halb ei ole. Püsiva töö ja tahtega võib võita iga-guseid raskusi.

Esimene nais-abiturient:

— Minul ei meeldi, et naised üldse nii väga püüavad omada ülikooli haridust, sest minu arust on neil palju suuremad ülesanded oma rahva ees. Olen kord käinud Soomes. Soome kodu on mugav.

Mina kavatsen pärast keskkooli lõpetamist ainult õppida kuski naiskutsekoolis, missuguseid viimase ajal on õnneks meil olemas mitmetüübilisi.

Minule meeldib näputöö ja sellele jään truuks igavesti. Kui mu ees on mitmevärviliste lõngade kogu, siis tundub, et nad just kui elaksid...

Kahjuks trükitehnilistel põhjustel peab nii palju huvitavaid abiturientide mõtteavaldusi tänasest numbrist välja jääma. Toome nad ära järgmises numbris.

Ameerika onu.

IV

Et kergem oleks raha koguda ja et see raha ka võimalikult palju tooks kasu, on pangad sisse seadnud ühe teise hoiulevõtmise viisi, kuhu võib summasid maksta igal ajal ja väiksemal määral, kuid kus siiski makstakse praegu 4% aastas. Need on n. n. hoiukassa arved. See hoiulepaneku viis läheb lahku liht jooksvatest hoiusummadest selle poolest, et siin intresse arvestatakse tervete kalendrikuude kaupa. Kui keegi maksab hoiukassa arvele panka raha, näiteks, 10. kuupäeval, siis hakatakse intresse arvestama alles järgmise kuu 1. päevast. Ja kui ta selle raha võtab välja järgmisel kuul, siis ei arvata selle pealt üldse intresse. Ainult nendelt summadelt makstakse või arvestatakse intresse, mis seisavad pangas terve kalendrikuu, s. o. mis makstakse sisse enne 1. kuupäeva ja võetakse välja pärast selle kuu möödumist, s. o. kolmandal kuul...

„See on ju puhas nõrimine, aga mitte raha kogumine“, pahan-das nüüd Nõöp tõsiselt. Mis kaup siis see on, kui ma teisel novembril viin raha panka, kolmekümne esimesel detsembril võtan välja ja selle pealt ei maksta mulle sentigi, olgu seal siis või 10.000 krooni. See pole õige tegu!“

„Sellepärast see kord just ongi nii maksuma pandud, et siis pan-

gast raha nii kergesti ei mindaks välja võtma“, tähendas inspektor. „Kes rahameheks tahab saada, see peab seda ikka ainult juure panema, aga mitte nii kergesti välja võtma. Sellepärast neid hoiuarveid ka nimetatakse hoiukassa arveteks. See niisama, nagu kodune hoiukassa, mille võti on ema või isa käes. Raha saab sisse lasta alati, kuni kassa täis, aga välja võtta ei saa midugi, kui ema või isa loal. Siin on aga takistajaks hoiuintressi kaotuse kartus.“

Intressi kaotusest saadakse aga üle sel teel, et raha hoiule viiakse alati kuu viimasel päeval ja välja võetakse tarbekorral kuu esimesel päeval. Siis ei lähe intressid kunagi kaotsi ja kellelegi ei sünni siis mingit ülekohut.

Tahaksin aga veel juure lisada, et kuna tähtajalisele hoiule antud summade pealt peab raha omanik ise iga kord intressid pärast tähtaja lõppu välja võtma ja siis ise uuesti hoiule andma, on hoiukassa arvete juures see paremus, et pangad siin ise iga kalendriaasta lõpul intressid välja arvutavad ja hoiusumma te juure arvavad. Nii hakkavad need intressi summad uuel aastal uuesti intresse kandma ja nii kasvab hoiulepandud summa iseenesest.

Jooksev arve läheb hoiukassa arvest lahku ainult selle poolest, et

seal hoiule antud summadelt arvatatakse intresse iga pangas olnud päeva pealt. Maksad summa sisse 10. kuupäeval ja võtad välja 21. kuupäeval, siis arvestatakse intresse 10 päeva pealt.

Et siin summad on alati liikuvad ja sellega annavad pankadele rohkem tööd kui hoiukassa arved, siis makstakse nendelt arvetelt ka vähem intresse, praegu 3% aastas. Nagu hoiukassa arvel, nii arvab ka jooksva arvel pank intressid ise iga kalendriaasta lõpul kapitalile juure. Sarnasel kujul kapitali kasvamise kohta ongi kokku seatud see tabel, mis ma kaasa tõi, „jätkas inspektor, kaasatoodud tabelit poistele ette klassitahvilile riputades. „Nagu siin näete, muutub üks kroon hoiukassa arvel, kus makstakse praegu 4%, ühe aasta pärast 1 krooniks ja 4 sendiks; viie aasta pärast — 1 kr. 21 sendiks, kümne aasta pärast 1 kr. 48 sendiks ja 18 aasta pärast 2 kr. 2 sendiks, s. o. kahekordseks.“

Siit näete, et panka lapse sündimisel pandud kapital kasvab seal kahekordseks selleks ajaks, kui laps on saanud 18-aastaseks nooreks inimeseks. Seal juures ei tarvitse muud teha, kui hoiduda seda kapitali puutumast, seda pangast välja võtmast. See on n. ö. passiivne kokkuhoidja kapitali kogumine või rahameheks saamine.

Kuid kui tahetakse teostada aktiivset kokkuhoidu — ja seda peabki tegema, kui tahetakse saada „rahameheks“ kokkuhoiu teel, — siis on tarvis igapäev panna kõrvale mõni sentki. Siis kogutakse märksa lühema ajaga hoopis suuremad summad. Ja mõne sendi ülejätmine ei sünnita hea tahtmise juures enamikule inimestest raskusi. Ka teile mitte. Kui teie igal tööpäeval, näiteks, neli senti kokku hoiate ja tagavaraks panete, siis koguneb sellest kuu jooksul...“ „Üks kroon“, oli Lonks oma arvutusega valmis. „Ja aasta jooksul...“ „12 krooni“, täiendas jälle Lonks.

„Täiesti õige“, jätkas inspektor: „Ja kui teie selle raha igal kuul viite panka hoiu arvele, siis koguneb sellest viie aasta jooksul 120 krooni — teie oma kogutud raha. Et aga pank omalt poolt intressid igal aastal juurde arvab, siis tõuseb sellega hoiusumma märksa suuremaks.“

Kui aga kellelgi on võimalik igal kuul kõrvale panna 10 krooni, siis

on tagajärjed ka kümme korda suuremad.“

„Kus ja kuidas neid sente alal hoida, kui neid suudakski kokku hoida?“ kahtles Laipaju omakorda, kuigi talle näis see mõte iseenest meeldivat.

„Ka sellestki saadakse üle“, jätkas inspektor omi seletusi. „Ma mainisin varem hoiukarpe. Vististi on mõned teist nendest kuulnud?“

„Ja muidugi!“ hüüdsid mitu poissi korraga.

„Minul on ja minu vennal on ka“, seletas Nokk suure väledusega.“

„Ni. See on hea“, märkis inspektor. „Kuid kõik pole sellest kuulnud. Seletas siis lühidalt, milles asi seisab. Hoiukarbid on valmistatud harilikult metallist — meil sagedamini plekist — kandilised karbid, millel on peal või küljel pikergune avaus, kust metall-raha võib sisse lasta. Kuid selle avause ette käib seespoolt niisugune vedruga kate, mis kohe avause katab, kui raha on karpi lastud...“

„Kas niisugused, nagu korjanduse karbid, millega „valgelille“ päeval korjamas käisime?“ küsis Lont.

„Palju väiksemad“, vastas inspektor. „Karpidel on harilikult hingedega põhi, mida saab siis lahti teha, kui põhja lukk lahti keeratakse. Luku võtme võtab isa või ema harilikult oma kätte ja nii saab karpi küll raha sisse lasta, aga ei saa enam muidu kätte kui saadakse võti ja avatakse karp. Nii ei saa ka siis, kui kiatus peale tuleb, raha ära kulutada, kui see on juba kord karpi pandud. Nii võiksite ka teie muretseda omale niisugused korjanduse karbid ja sinna panna igapäev omad päevased ülejäägid.“

„Aga karbis ei kannu ju raha intresse“, vaidles Tonks vastu Sest temale meeldis enam raha pangas hoiukassa arvel pidamine kui karpi kogumine.

„Täiesti õige“, nõustus inspektor. „Kuid ma pole ka soovitanud raha hoiukarpi jätta seisma iga-

veseks. Ma soovitaksin teile iga kord üles tähendada, mitu senti hoiukarpi panite, ja aegajalt kokku arvata. Kui selgub, et karpi on kogunenud juba mõni kroon, siis tuleb kassa avada, raha välja võtta ja viia panka ning maksta sinna sisse hoiuarvele, millest eelpool kõnelesime. Seal hakkab raha juba kandma intresse ja kapital kasvama iseenesest. Mõned pangad, eriti ühistegelised — ühis pangad ja hoiu-laenu kassad, — on ise muretsenud enesele hoiukarbid ja annavad need karbid tasuta oma hoiulepanijatele kasutada. Võti jääb siis panka ja karp viiakse panka, kui tahetakse raha sealt välja võtta ja panna hoiukassa arvele.“

„Teie ise ju seletasite, et tähtajalisel arvel pangad maksavad kõrgemat intressi, kui hoiukassa arvel. Miks teie siis nüüd soovitate panna raha hoiukassa arvele?“ küsis Panks, kel nähtavasti oli soov saada „rahameheks“ võimalikult pea.

dusid lõunasse, Longido nimelisele maale, kus pidi elutsema rohkelt elevante.

Rohelised väljad ja banaanisalud mägede nõlvakülil andsid vähehaaval aset tihedale metsale. Eemalt paistis mets sametise samblavai-bana mägede latvadel. Veel kõrgemal säten-dasid valged jääväljad, mis kerkisid otsekohe lõunataevasse.

„See ongi hõbedane linnutiib, mida ma nägin säravat eemalt“, hüüdis Hatako erutatult.

„Need on Kilimandžaro mäed“, seletati temale. „Seal üleval on vaimude vald. Ükski hing pole siinamaani veel suutnud ega söandanud tungida sinna; kui aga keegi meeletu siiski peaks tahtma minna üles, puhuvad vaimud temale näkku oma jäist hingeõhku ja ta keha tardub külmast. Isegi vesi muutub vaimude hingamise all läbipaistvaks kiviks ja vihm valgeteks pehmeteks helveteks, mis võivad oma alla matta inimese. Allpool aga on rikas maa, kus leidub külluses toitu. Ja veel allapoole, seal, kus paistavad need vähemad kaljud, mis kaetud põõsastikuga, on hulk järvi ja mahlast rohtu. Seal on elevantide maa“, seletas Njira.

Hatako kuulas vaikselt. Ta pilk, otsekui võlutud, ei suutnud lahkuda mäe lumivalgelt harjalt, mis säten-das otsekui hõbedane kilp, ja ta otsustas endamisi, maksku mis maksab, tungida sinna üles vaimude riiki. Kütid olid läinud ette, ainult pealik jäi ta juure.

Keskpäevaks jõudsid kütid rohelist lagendikku piiravate kaljude juure. All paistis hall looklev joon, mis liikus lagendikul ja kadus metsa varju — elevantide voor. Kütid laskusid

made ees ja vahtides kaugusse. Silmapiir, kus hallikas-kollane maaviir ühte sulas roheka taevaga, paistis midagi linnutiiva taolist päikese Paistel välkuvat. Hatako ei suutnud endale seletada, mis asi see võis olla.

Pikkamisi rändas ta pilk piki silmapiiri. Eemal lookles maona kitsas jõepael. Hatako otsustas suunduda sinnapoole. Ta heitis veel ühe pilgu salapäraselt välkuvale esemele, nüüd aga nähtus selle asemel vaid hall pilveke.

Kui ta jõe juure jõudis, seisis päike juba kõrgel pea kohal. Laskudes värskete rohule suure puu varjus ja pea pannes tapetud linnule uinus Hatako silmapilkselt. Öhtu eel ärkas ta puhanuna ja värskena, nagu ta end kaua enam polnud tunnud. Kotist võttes taela ja tulekivi süütas ta tule ja sõi isuga tulel praegu linnuliha. Ülejäägi peitis ta kotti ja asus teele piki jõekallast, kagu poole. Koer-ahvide parv, otsides juua, tuli jõe, nähes aga Hatakot kadusid loomad kokkunult põõsastesse. Veest ilmus välja jõehobu nohisev ja turtsuv pea; kollased paradüsilinnud lendlesid vikerkaartena päikeses säten-dades pesade ümber, mis rippusid madalas vee kohal, pikkade okste otsas. Mustade vareste parv otsis kraaksudes sobivat ööbimiskohta. Loodetules põlev taevas omandas vähehaaval õrna sinakas-rohelise helgi.

Kogu loodus vajus unne.

Hatako ronis kõrgele jõekaldale ja vaatas ümber. Silmapiiril paistsid tuled nagu helmed. Hatako juhtis oma teekonna otse neile. Varsti ta kuulis koerte haukumist ja haistis laudalõhna. Öövaikusel pörisid tumedad trummi-

„Kannatage, kannatage, ma pole veel lõpetanud“, manitses inspektor.

„Kui teie hoiuarvele olete kogunud juba mõnikümmend krooni, siis on loomulik, et võtate raha sellelt arvelt välja ja panete tähtajaliselt hoiule, kus siis ka hakkate saama kõrgemat intressi“, lõpetas inspektor oma seletuse.

„Nii on minu isa just teinud“, tõendas Tonks.

„Seal on Tonksu Ameerika onu“, lisas Ponks omalt poolt juurde.

Kõlises kell ja inspektor lahkus, lubades järgmisel tunnil aga kindlasti geograafia teadmisi Ameerika üle kontrollida.

Õpetajad ja õpilased!

Jälgige tähelepanelikult kuulutusi „Õpilaslehes“. Nendele kuulutustele vastavalt suunake omad ostud. Ostame ainult neilt äridelt, kes meil kuulutavad.

hääled ja kuuldus käteplaginast saadetavat koorilaulu, naiste kisa ja metallehete kõlinat.

Hatako peatas. Leekide taustal tantsivate kujude nägemine tõi heameele läike ta silmadesse. Üksteise kätest kinnihoidvad mehed tagusid pikaldaselt kurvameelse viisi taktis või jällegi jooksid metsikute hüpetega laiali, et siis üksikult paigal keerelda õlgu väristades.

Nähes ringmängu ja paljastatud mõõke, ei suutnud Hatako esialgu mõista, mis teoksil on, sai aga varsti aru, et siin massaide suguharu on oma sõjatantsu tantsimas.

Vanemad mehed ja naised istusid poolsõoris ümberringi ja vaatasid pealt tantse. Veidi eemal seisis meeste salk. Nende tugevad, jõurikkad kehad olid paljad, ainult leopardinahk või nahkne vöö oli kattedeks. Nemad ei olnud kõhnade ning saledate massaide sarnased. Kehadel paistsid armid võitlustes saadud haavade jälgedena ja pilk, mis tähelepanelikult, kuid ka veidi ükskõikselt jälgis tantsu, kõneles vaeva- ja hädaohurikkast elust.

Meestesalga hulgast paistis silma rauk, kes oli peajagu pikem teistest. Ta seisis salga keskel, toetudes araabia vintpüssile. Hõbedasi juukseid piiras must luine võru. Ta nägu, millele tuleleek heitis punaka kuma, oli täis kortse.

Hatako tuli lähemale ja jäi pinevalt vahatima ühe mehe otsa; ta silmad välgatasid rõõmsalt, sest ta märkas vaadataval valgeid, teritatud manjemahambaid.

„Ka amesi!“ hüüdis ta oma suguharu keelel.

Temale asetati mõningaid küsimusi. Siis pöördusid meeste ükskõiksed pilgud jälle tantsi-

Noorte isetegevuse veerg

Toimetaja E. Aleve, Haapsalu, Endla tän. 18.

Noored!

1. detsember on ammu möödas ja juba jõulud käes, täna seisab teie ees „Õpilaslehe“ jõulunumber oma suuruses ning iga õpilane sammub koolist koju, teateleht salalikkude pühadesoovidega põues. Ja mis jääks minulgi teile soovida muud, kui häid pühi, kuid — mul on rääkida enne midagi tõsisemat. Nimelt oli meil „Õpilaslehes“ nii kokku räägitud, et pidite kõik noored oma aadressid 1. dets. teatama „Õpilaslehele“, et saaksime siis organiseerida õpilasi ühiseks tervikuks. Paljud on aga jätnud selle asja unustusse, ainult mõned virgemad õpilased on seda teinud, kuid ma ei tahaks kuidagi ja kuidagi seda uskuda, et õpilasnoored „Õpilaslehe“ lugejad on nii loiid ja seepärast pean ma veel kord avaldama kõigile ja kõigile noortele teadmiseks järgmise

ÜLESKUTSE.

Et õpilasi ja teisi noori koonda teovõimsaiks koondusteks, mis töötaks käsikäes „Õpilaslehega“ ja aitaks üle saada loidusest, mis praegu valitseb noortes, palun veel kõiki noori pika jõuluvaheaja vältel võtta sullepea ja täita alljärgnev sedel ning saata toimetajale, aadressil: E. Aleve, Haapsalu, Endla t. 18. Selle sedeli võib välja lõigata, kuid ma arvan, et vist paljud ei taha seda teha, tahetakse „Õpilaslehed“ mälestuseks alal hoida, siis võib teha täpselt samasugune tabel ja saata see. Ära saata tuleb hiljemalt 20. jaanuariks, kuid ma usun, et noored teevad seda jõuluvaheajal, mil aega käepärast. Liikmeks võivad astuda kõik alg- ja keskkoolinoored, kui ka algkooli lõpetanud isikud, kes pole edasi õppima läinud või õpivad kuskil kutsekoolides.

jatele. Hatako seletas lühidalt, kes ta on ja kust ta tuleb.

„Minu nimi on Njira. Kuhu sa lähed?“

„Ei tea isegi. Maa on suur ja lai. Kes olete teie?“

„Meie oleme mitmest suguharust. Vanamees seal on zulu. Näed võru ta peas? Ta isa oli zulude kuningas, ta ise on nende pealik. Me vandusime vastastikku verevannet — nüüd oleme vennad.“

„Meie oleme vakuad“, täiendas teine uhkelt. Ja ta hääle lõi sealjuures helisema nagu teras.

„Võid tänaseks meie juures ööbida, ka homseks meile jääda ja üldse kui kauaks soovid. Ole meie külaline“, ütles ta Hatakole.

„Täna“, vastas Hatako. „Ma jään. Arvan, et ma oskan elevantide ning lõvisid küttida ja kui vaja peaks olema, ka inimestega võidelda.“

Kõrgekasvuline Njira kummardus ja vaatas talle teravalt silma.

„Kui su hing on küllalt vapper, nõnda et sa ka elevantide ei karda, siis võid meie juure jääda“, ütles ta siis rõhuga.

Kätt Hatako õlale pannes viis ta tema rauga ette.

„Bugvan! Vaata, siin on noormees, Hatako nimeline, minu suguharust. Tal ei ole kedagi omastest, mina tahan olla temale vennaks.“

Rauk sirutas oma kuivetanud kõhna käe Hatako pähe.

„Tähendab“, ütles ta vaikselt, „et ka mina olen su vend. Tervitan sind, Hatako!“

Paari päeva pärast lahkusid kütid massaide laagrist. Hatako läks nendega ühes. Nad suun-

1. dets. üleskutsele vastajad, küsisid mõned, kas võib saata ka mitu nime ühes ümbrikus — muidugi, tuleb odavam ja seda on just soovitatav teha, kuid tuleb silmas pidada, et iga õpilase jaoks peab ka eraldi täidetud tabel olema. See oleks kõik üleskutse kohta.

Nüüd ütleksin ma paar sõna veel neile, kes kirjad on juba toimetusele saatnud (1. dets.). Ega me ruumiga tohi nii lajutada ühtigi, täna on juba pikaks läinud, eks me teinekord katsume siis vähemaga läbi ajada. Vaat neile kõigile kirjade eest aitaäh! Olge tublid! Korraldage oma koolis „Õpi-

laslehe“ lugemisringe ja rääkige sellest ilusast mõttest ka teistele. Mitmed küsisid, kuidas organiseerida lugemisringe jne., muuseas ka Teie, õppur A. Sõrmus Tõrvast. Sellest organiseerimistööst üksikus koolis teeme juttu „Õpilaslhes“, mis ilmub 10. jaanuaril. Kuidas aga koondame terve Eesti õppureid, sellest pajatame siis, kui oleme saanud rohkem õpilaste aadressesse. Kes soovib mingisuguseid pikemaid juhtnöore enne saada toimetajalt, tuleb vastuse jaoks marka juurde lisada.

Häid pühi!

Teie sõber E. Aleve.

TÄITELEHT.

„Õpilaslhes“ „Noorte isetegevuse veeru“ toimetaja E. Aleve, Haapsalus, Endla t. 18.

Soovin osa võtta noorte organiseerimist.

1. Ees- ja perekonnanimi:

2. Täpne postiaadress:

3. Harilik aadress:

maakond vald
(va...a nimi) (talu nimi)

4. Käin Ei käi koolis.

5. Sündimise aeg, aasta, kuu, päev:

Mittetarvilik läbi tõmmata. Linnaõpilastel pole tarvis punkt 3 täita.

Paavo Nurmi — jooksjate kuningas!

Kuidas sai Paavost maailmakuulsus.

Pole vist ühtegi inimest, kes ei tunneks Soome „jooksumasinat“ Paavo Nurmit. Otse imestama paneb kõiki selle mehe jookskarjäär. Pole kerge saavutada kergejõustikus silmapaistvaid tagajärgi, kuid püsida üle kümne aasta võitmatuna maailma jooksjate hulgas — see on juba üliinimlik. Sellepärast pole põhjusest tagasi vaadata selle mehe minevikule ja neile asjaoludele, mis viisid Paavo sellisele tasemele.

Paavo Nurmi sündis 13. juulil 1897. a. Soomes Turu linnas. Isa töötas Turu linnas puusepana ja omas võrdlemisi kehva tervise. Isa oli nimelt kopsuhaige, millesse suri 50 aasta vanuselt. Paavo sündis teise pojana ja peale kahe venna oli tal veel kaks õde. Juba 9 aastalt koolis käies tegi Paavo teiste poistega igal nädalal lühemaid ja pikemaid jookse ning oli omasuguste poiste hulgas alati võidumees. Jooksti linna tänavail ja

linna ligidal maanteel, nii et kintsud olid alati haiged. Üksi jookstes armastas väike Paavo ikka jõudu katsuda trammivagunitega ning teiste sõidukitega. Kui isa suri, tuli 12-a. Paavol kohe perekonna eest hoolitsemisele asuda ja nii näeme 15-aastaselt teda raudteetehastes jooksupoisina. Elu polnud kuigi kerge. Emä pidi samuti tööl käima ning ühtlasi ka perekonna majapidamise eest hoolitsema. Elati terve perekonnaga ühes toakeses. Kuni 17-aastaseks saamiseni tehistes tööl käies jättis Paavo kõrvale ka harjutamise, kuna teadis selle noorele poisile kahjuliku olevat.

Korraliku eluviisi peale pani Paavo suurt rõhku, ja kuna ta koolipoisina oli olnud väga kohvimaia, siis hoidus ta sellest nüüd täielikult. Vägijoogid ja tubakas ei tulnud kõne allagi. Öhtul läks ta magama ikka ühel ajal — nagu tunnikell. Kui teised noored kolatsid lõbustuskohtades, käis Paavo

Huvitav üllatus margikorjajaile.

Et „Õpilaslhes“ lugejate peres leidub ka palju asjaarmastajaid margikorjajaid, vastavat nurka aga meie lehes pole olnud ega saa ka vist edaspidi ruumipuuduse tõttu avada, et aga kõik üksikud õpilased saaksid oma huvialade järgi tegutseda, siis tahab sellele edaspidi rõhku panna „Õpilaste isetegevuse veerg“ ja kuna meil margikorjamine on rohkem kui teised alad levinenud õpilaste seas, siis otsustasime margikorjajate vahel jõuluku korraldada väikese markide vahetuse. Et asi oleks huvitav, otsustasime välja panna ka mõningaid auhindu neile, kellele margid on kõige väärtuslikumad. Väärtuse järgi saab auhindu järgmiselt: I auhind — 30 isesugust marki. II auhind — 20 ises. marki ja III auh. — 10 ises marki. Vastavalt väärtusele jääb „Õ. I. veeru“ toimetajal õigus ka lisauhindu määrata või mõnd hoopis välja andmata jätta. Vahetamise tingimused on järgmised:

1. Igal osavõtjal tuleb saata 25 isesugust marki (võib ka mitu pakki, igas pakis à 25 marki).

2. Margid peavad olema täiesti puhtad ja mitte väga mustalt tembeldatud.

3. Margid vahetatakse nii, et iga osavõtja saab tema poolt saadetud markidele vastutasuks 25 teistsugust marki. Margid saadetakse välja nii, et nad jõuavad kätte jõuluks.

4. Margid tuleb saata hiljemalt 1. jaanuariks t. a., aadressil: E. Aleve, Haapsalu, Endla t. 18.

5. Juurde lisada tuleb täpne nimi ja postiaadress ning tagasi saatmise kuludeks 10-sendiline mark.

Soovitatav oleks, et noored margikorjajad varustaksid need ja ka kõik teised kirjad 1-, 4- ja teiste vähem tarvtusel olevate markidega, see annab meile rohkem vahetusmaterjali. Mitte aga 2-, 5-, 10- ja 20-s. markidega, sest need on liig igapäevased.

sel ajal metsas jalutamas.

See askeediline eluviis kuue aasta kestvusel, puhkus ja korralikus parimas kasvueas, ongi vist teda teistest suuremate füüsiliste ja hingeliste tagavaradega varustanud.

Nagu varem tähendatud, oli Paavol juba varakult väljapaistev jooksuand. Oma kerged jalad oli ta emalt pärinud ja harjutuste tagajärjel oli tema võrdlemisi nigel muskulatuur omanud aastate vältel suure sitkuse. Ta unistas juba noorelt jooksja karjäärast. 10-aastasena kattis ta 1500 m 5.43 ja 11-aastasena 5.02.

Kui Hannes Kolehmainen 1912. aastal Stokholmi olümpiaadil omi hiilgevõite pühitses ja teda kodumaal kui rahvuskangelast austati, oli Nurmi 15 aastane, ja suurjooksja Hannese eeskuju mõlkus tal alati meeles.

17-aastaselt astub Nurmi liik-

Paavo Nurmi.

meks Turu kuulsamasse spordiseltsi, Turun Urheiloliitto, kuhu ta praegugi kuulub. Samal ajal tegi ta ka algust korralikkude harjutustega.

Alguses jooksis ta 3—4 korda nädalas murdmaad, 2—6 kilom. korraga. Nii kestis see paar aastat. Ühtlasi algas ta ka nüüd võistlemist. 1914. aastal võitis ta kodulinna noorte 3000 m jooksu ajaga 10.06,5. Järgmisel aastal läks 3000 m juba 9.30-ga. 1915. aastal võttis Nurmi esmakordselt osa suuremast võistlusest, jookstes 5000 m 15.57,5. Kuni seniseni oli Paavo harrastanud talvel tublisti suusatamist, nüüd jättis ta selle järele ning andus täielikult jooksule. Ta hakkas jälle tugevalt sööma ja igapäev töölt tulles tegi ta käike, selle järele lühidaid jookse, igaüks 80—100 m. Neile järgnes 2—6 km-line murdmaa.

„Kohe jooksuharjutustelt tulles“, jutustab ema, „pesi Paavo enast ja hakkas püksatult võimlema.“ Nurmi võimlemine oli tuline ja hoogus. Ei ole ime, et ema, vgameelne inimene, hakkas pojaga sellise „tühja tembutamise“ pärast tõrelema. Lugu läks veel hullemaks, kui noorem poiss Martti kasvas nii suureks, et hakkas poksimä. „Martti tuli harilikult koju juuksed sassis, ja hakkas siis taas poksipalli peksma. Oli tüütav poisese vaadata — kuid keeld ei aidanud.“

Alul läks Nurmi arenemine õige pikaldaselt ja näis nagu jääkski ta püsima keskpärase jooksjana. Alles 1919. a., kaitseväes teenides, võis jällegi Nurmi juures erilist hoogu ja edu märgata. Nüüd hakkas Paavo muutma oma treeningkava täielikult regulaarseks. Harjutamine käis talve läbi. Kaitseväge ajal oli Nurmi tegevuskava järgmine: hommikul tõusis ta kell 6, mil ta kohe asus 10—30-km-lisele käiguharjutusele. Järgnes tavaline sõduri hommikusöök, kõva keretäis, kuid ühekülgne. Hommikusöögil järgnes tavaline sõduriõppus. Lõunajal tegi Paavo 80—800 m-lise kiirjooksu, millele järgnes veel 1—10 km vahelduvat jooksu. Peale selle tegi veel sihtvõimlemist..

Hoolsa harjutuse tagajärjel võitis Paavo ülekaalukalt rügemendi jooksuvõistlused. Ja üleriiklikel kaitseväge võistlustel tuli ta nii ülekaalukalt võitjaks, et paljud arvasid Nurmit võitsteed tarvitavat.

1919. aastal kerkis Paavo Nurmi esimest korda Soomes esile ja jõudis juba teiste kuulsustega ühele tasemele. Oma väeteenistuse aja kohta mainib Nurmi: „Hea tuju ja vaba elu soodustasid jooksu. Ei olnud varem võtnud osa ka seltsielust, sõjaväes õppisin veidi sedagi, kui oli koos suur ja vahva poistekamp, milles valitses sõbralik üksimeel. Sõjaväes peaksid mehed paremmini kui kuskil mujal tõusma sportlikku suurvormi, kui nad aga ise viitsivad.“

1920. aastal saabusid Antverpeni olümpiamängud. Soomel puudusid siin väärrikad esindajad ja juhuslikult jääd peatuma Nurmi nime juures. Seatud suure ülesande ette, hakkas ta endiselt hoolega harjutama. Nüüd kasutas ta harjutuseks raudteerongi, mille järgi jooksis sageli kuni 2 kilomeetrit. Seda peab ta heaks harjutuseks, kuna see suurendab palju sammu.

Hoolsa harjutuse tagajärjel oli edu võrratu. Juba 1920. aasta kevadel ta purustas Soome rekorde. Antverpeni olümpiaadile sõit oli esimene välisreis Nurmi elus. Ta jõudis kohale vaevatuna raskest ja pikast merereisist ja ka veidi kangetest harjutamisest. Siin oli ees Nurmil esimene suurvõistlus. Arvatavaks võitjaks peeti prantslast Guillemot. Prantslane võitiski küll seekord veel Nurmi, kuid seda väga napilt ja Nurmi ületreeningu tõttu. 10.000 meetris otsustas Nurmi aga prantslasele kätte tasuda ja nii jättiski ta viimasel ringil Guillemot 20 meetrit maha. Ka murdmaajooksus tuli Nurmi ülekaalukalt võitjaks ja nüüd oli Paavo terve maailma sportlaste imetluseks. Soomes võeti olümpiameeskond vastu suurte auavaldustega, nagu vanas Hellases. Turu oli isearanis uhke oma poisi võitudele ja sel puhul korraldati siingi suurt vastuvõttu. Nurmi, kes kunagi pole olnud austusavalduste sõber, tahtis rongilt siiski pooljaamal enne Turu ära lipata. Eriliselt väljapandud valvepostid püüdsid aga ta kinni ja tassid rongile tagasi.

Vabanedes kaitseväest, asus Nurmi Turust Helsingisse elama ja astus tööstuskooli. Siin oli ta õppimises agar ja püüdev. Matemaatika oli ta ikka teistest parem. Ja kogu tema jooksuski valitseb külm mõistus ja matemaatiline kalkulasioon.

Nüüd jatkas Nurmi endiselt omi jooksuharjutusi ja uuris teoreetilisi teadmisi võorkeelsetest raamatutest. Ta harjutas iga päev — isegi pühapäeval.

1921. aastal langes Nurmi nimele juba esimene maailmarekord. Nimelt purustas ta Stokholmis võisteldes inglase Alfred Shrubbi 6 miili ja maailmakuulsa prantslase Jean Bouini 10.000 maailmarekordid.

Siit peale oli juba mailmarekordide purustamine Nurmi käes naljaasi ja ei möödunud pea ühtki võistlust ilma rekordideta. Nurmi võitis järgimööda kolmel olümpiaadil ja oleks teinud seda kindlasti ka viimasel Los Angelesis, kui teda poleks kõrvaldatud.

Õpilased!

Tellige, levitage ja lugege „Õpilaslehte“!

Noorte looming

ÜKS JÕULUJUTT.

Vana puusepp keeras kõvemini tööpingi kruvi ja kõrgendas allavajunud pükse, võttis siis hõõvli — selle suure, mis tal kapis seisis, ja tõmbas siuhti üle kiulise tammelaua.

„No sellest peab alles asi tulema“, sõnab ta iseenesele, „kui ma sellest kapit ei saa nagu Kivimäe väimehe süda ihkab, siis ei saa sellest teised ammugi.“ Keeras veelgi kruvi ja vuhtis edasi, äigas vahetevahel karvase tööpluusi varukaga üle otsaesise, imes kustunud piipu ja nii kestis üksluine töö enne jõulusid hommiku pimedast õhtu pimedani. Ja näe, jõuludeks oligi „sellest kapi“, nagu puusepp armastas öelda iga asja kohta, „et sellest saab ikka see ja see“. Jõululaupäeval tuli Kivimäe uus peremees ja viis kapi ära. Pani reele, maksis puuseppale „piu“ peale raha ja sõitis kõrviga mäest üles. Puusepp oli rõõmus, et enne pühi sai raha, võttis toanurgast jalgratta, see oli küll juba äraarvamata vana, isegi ta värvi ei võinud kindlaks teha, oli ta värvitud kord siniseks või mustaks. Punakas rooste oli siin ja seal nikkelosade juures oma töö teinud ning sõitmisel kärgis ja ragises vana ratas, kuid rõõmsa meelega hüppas vana puusepp jalgratta selga ja sõtkus ratta õuest teele — linna sõitis ta, seda teadis ka ta 9-aastane tütar Alice ja 13-aastane poeg Otto, kes suud lahti õue isa minekut vaatama jäid. Kuigi alles hiljuti Otto oli lugenud üht raamatut, kus kirjeldati seda, kuidas jõuluõhtul isa viimane kõrtsis ja naine ja lapsed vöbisevad kodus kümas toas, teadsid nad mõlemad, et seda ometi ei tee nende isa, kes vaeva ja higiga korjab sente perekonna toitmiseks. Ja et oli jõululaupäev, siis nakkasid nad ruttu ehtima eelmisel päeval toodud kuuske, nii et aeg möodus peagi ja ilm hakkas hämaraks muutuma, ema võttis ahjust kollased jõulusaiad, terve tuba täitus lõhnaga ja kui ta siis vorstid soojale kerisele pani, ei tulnud isa ikka veel, kuigi ilm veelgi oli pimenenud. Lapsed hakkasid juba kärsitult kella vaatama ja pahandasid sellega, et viimane nii pikka edasi läks. Ometi lõpuks jõudis isa koju suurte pakkidega. Kui naine küsis

hilinemise põhjust, siis ütles mees, et ta polevat pakkidega kiiresti saanud liikuda. Nüüd oli terve perekond rõõmus ja seda täielikumaks muutus rõõm veel siis, kui ema võttis keriselt särisevad vorstid, tõi lauale kõik jõulutoidud ja kui nüüd perekond asus lauda, ei tahtnud kõigil sellel lõbul piiri olla, igasugused kiitvad arvustused said osaks igale toidule.

„Küll on ikka head vorstid!“ rääkis Otto.

„Mis?! Sai on veel parem, justkui linnast toodud. Ei, linnas polegi nii head saia.“

Peale sooki pani ema isa toodud küünlad kuuse külge, jõulupuu toodi keset tuba ja küünlad süüdati põlema. Lõbu eest hoolitses ka isa, kes oli tuppa toonud vihu õlgi, kus siis niipalju hullata võis, kui süda soovis, ei siin keelatud isa ega ema. Ainult siis pidi vaikselt istuma, kui jõulupuu küünlad põlesid ja kõik laulsid, sest müramisel võib kergeti tuli õlgedesse minna, tulega peab alati ettevaatlik olema.

Peale laulmist jagas isa kingitusi. Ema sai uue ilusa rahakoti, Alice nuku, millel silmad liikusid, ja pildiraamatu, Otto kingitused olid päris asjalikud, sest ta oli ju taismees. Mis ta siis sai? Uue sulepea, „Vikerkaare“ aastakäigu ilusas köites ja peale kõige ütles isa olevat tellinud Ottole „Õpilaslõhe“ kuni kevadeni ning seejuures ulatas ta poisile ka „Õpilaslõhe“ suure jõulunumbri, mida Otto kohe õhinal lugema hakkas, sest jutud olid nii huvitavad ja kui need läbi olid, olid ka küünlad kustunud, kuid ega lõbu veel otsas polnud, õlest tehti igasuguseid mehi ja muid huvitavaid esemeid, mida maal tavaliselt ikka tehakse, ja kui jõudis kätte magamineku aeg, ei tulnud siiski veel lastele und.

Sport.

Koolipoisid ujusid.

Möödunud reedel peeti Voinovi sisebasseinis keskkoolide esivõistlusi ujumises. Siin oli ülekaalukaks võitjaks Vestholmi g-m. Võistlejaid oli kogunenud 30-ne tümber, kes kõik ilmutasid head võistlusmaterjali ja indu.

Kerkis esile jällegi uusi noori ja silmapaistvaid ujujaid. Nii on Ambeli (reaalg.) tagajärg 100 mtr. vabaltujumises 1.18,6 eriti silmapaistev. Samuti olid võimsad poisid Muido ja Rosenberg, kes mõlemad omavad häid talente. Erikläss 19,2 mtr. vabalt (passeini pikkus): 1. Muido (Vesth. g.) 10,3; 2. Seeler (G. Adolfi g.) 12,4. 100 mtr. vabalt: 1) Muido 1.16,4; 100 mtr. selili: 1) Muido 1.32,0; 200 mtr. rinnuli: 1) Karus (Vestholmi g.) 3.53,3.

A klassis: 19,2 mtr. vabalt: 1) N. Kõrge (Vesth. g.) 10,3; 2) Kargaja (G. Adolfi g.) 11,2; 100 mtr. vabalt: 1) Kõrge 1.21,8; 2) Kargaja. 100 mtr. rinnuli: 1) Kõrge 1.39,1; 2) Trompet (G. Ad. g.).

B klassis: 19,2 mtr. vabalt: 1) Rosenberg (Prantsuse lüts.) 9,8; 2) Ambel 10,5; 50 mtr. vabalt: 1) Rosenberg 31,5; 2) Ambel 34,0. 100 mtr. selili: 1) Rosenberg 1.27,4; 100 mtr. rinnuli: 1) Gongorovski (Vesth. g.) 1.44,3; 2) Peet (kommertsg.) 1.48,0.

Teateujumine 10.38,4 mtr. (kaks basseini pikkust): võitis kombineeritud meeskond 4.38,3. 2) Vestholmi g. 4.42,5.

Vestholmi g-m kukkus välja.

Eelmisel pühapäeval jätkusid keskkoolide käsipallivõistlused saksa kulturomavalitsuse võimlas.

Avamänguna kohtasid naiste võrkpallis kommertsg-mi ja koondisnaiskond. Mäng oli tasemelt keskpärane ja kommertsg-m tuli võitjaks 15:8, 8:15, 15:7.

Meeste võrkpallis kohtas Gustav Ad. g-m jällegi koondismeeskonnaga, kuhu kuulusid reaalg-mi mängijad ja Kess Kaarli g-mist. Mäng oli päris elav ja tasavägine. Gustav Adolfi g-mil surus hästi Taperson, kuna koondismeeskonnas oli silmapaistvam mängija Kess. Koondismeesk. tuli võitjaks 15:11, 15:8.

Meeste võrkpallis oli elav lahing vene g-mi ja Vestholmi g-mi vahel. Mõlemad võistlesid miinuseringis, sellepärast kukkus kaotaja tsüklist välja. Venelased olid üldiselt elavamad ja sellepärast tulid ka võitjaks. Vene g-mis paistis silma Ivanov, kuna Vestholmi g-mil oli parim Allikas, kes liikus küll palju, kuid ilma suurema tagajärjeta. Mäng lõppes vene g-mi kasuks 24:18. Seega on Vestholmi g-m tänavusest sarjast jällegi väljas.

Teater

„ESTONIA“ TEATER.

Reedel, 22. det. 1933, esietenduseks „Meeliku jõulumatk“, V. Sarapiku lastenäidend laulude ja tantsudega.

Algus kell 5 p. l.

KINO „MODERN“.

PÜHADE EESKAVA.

1., 2., ja 3. jõulupühal suurejooneline lasteetendus. Eeskavas: 1. Pat ja Patašoni, laste lemmikute, seiklusi. 2. Lõbus kamp, naljapilt laste osavõttel. 3. Unelmate maailm — vaatepilt. Peale selle lisapala.

Pääsmed 15—50 sendini. Algus päeviti kell 12.

Pühadel õhtune eeskava.

„VAIKSELT ANUVAD MU LAULUD“. Film kuulsa komponisti Franz Schuberti elust. Schuberti elutee kehvast muusikaõpetajast kuulsusele. Miks jäi lõpetamata surematu H-moll-sümfoonia? Selle kohta annab selgust see V. Forstilt lavastatud film.

Kutseline õpetaja annab

järelaitamistunde

kõigis alg- ja keskkooli õppeainetes

Eesti keele tunnid muulastele

Tõlked ja kiritööd

Fählmanni tänav 5-2

Kodutöö

EKA-MAJA
Vabadusplats 5
TALLINN

Soovitab õpilastele jõuludeks **kinkesemeid**: nahast, bastist ja metallist, keraamikasaadusi, villaseid rätikuid ja shalle, jõulupuuehteid ja lastemänguasju. Koolipõlli ja kitleid tellimise peale. **NUKUKLIINIK.**

Micki-Hiirekese jõulukink

Et mul seda rahakest napilt on, kinkin parem pähklaid, et teil ka pureda oleks. Annan kohe terve portsjoni ja kui te nad ilusasti purenud olete, saatke tagajärjed toimetusele hiljemalt 10. jaanuariks ning et see asi lihtsam oleks, lubas toimetust hästi purejate vahel looda ka mõni auhind.

Esiteks üks

SPIRAAL-ÜLESANNE.

6	5	4	3	2	1
N	U	S	A	V	K
7	8	9	10	11	
I	K	O	L	A	I
12	13	14	15	16	17
D	A	A	M	A	T
18	19	20	21	22	23
L	E	J	A	A	M
24	25	26	27	28	29
E	K	S	T	S	A
30	31	32	33	34	35
L	E	T	T	E	V
36	37	38	39	40	41
M	A	D	L	A	S
42	43	44	45	46	47
R	U	T	O	B	I
48	49	50	51	52	53
L	E	T	K	A	K
54	55	56	57	58	59
A	N	S	A	G	I

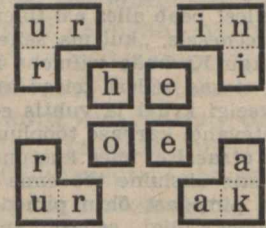
1—3 linn Eestis, 2—5 põletisaine, 4—7 asuja, 6—9 Vene keisreid, 8—11 maakohat Eestis, 10—13 süstitakse tihti haigeile, 12—15 midagi sulgema millegagi, 14—17 jõumees, raskesportlane, 16—19 jaamaametnikke, 18—21 on suurimaid armastusi siin ilmas, 20—22 risti . . ., 21—24 luukere, 23—26 ettevaatlikkus, 25—28 truuus, 27—30 kedagi truus pidama. 29—32 haigusid (loomadel), 31—33 noorsooromaane, 33—35 mitte lõbus, 34—36 uskuja, 36—38 meie tähtsamaid toite, 37—40 hulgigaansus, 39—42 kuskil, 41—43 kaunidus, 43—44 vastne.

Edasi on lood järgmised: Ma praegu leidsin, et mul ühes taskus on 2 korda rohkem raha kui teises. Kui ma aga sellest taskust 6 senti välja võtaksin, kus teda rohkem on, ja sinna paneksin, kus 2 korda vähem oli, siis oleks mõlemas taskus ühepalju. Kui palju on mul raha?

Nüüd annan rea sõnu. Igast sõnast tuleb võtta üks silp nii, et need antud järjekorras annaksid tuntud ütluse piibliist.

Auto, Olga, taguma, jumaldama, kamaandama, kallale, kellele, kõrkus, võrges.

Lõpuks saate veel mosaiik-ülesande.

Siin tuleb antud osadest säärane ruut koostada, et üllalt alla või vasakult paremale lugedes saaksime: 1) metsloom,

Koolid!

Jõulupuuõhtuid kaunistage

Carl Will'i

lilleärist ostetud lilledega.

Saadaval: **igavesi lilli** (immortel) **kaktusi** ja **kõiksuguseid lilli**, mis sobivad jõuluks.

Ärid: TALLINNAS, Narva mnt. 22
TARTUS, Rütli 5
Lossi 7

Koolid ja koolikooperatiivid!

Lähnevate pühade puhul koolis korraldatavatel jõulupuuõhtuil, pidudel ja koosviibimistel tarvitage ainult

Firma R. Scheibe

mineraalvete ja limonadi tehase saadusi:

Selters

Limonad

Sidronisooda

Kuremariin

Sekt ja igasugused mineraalveed

Koolidele hinnaalandus

Tellimistega pöörduda tehasesse: **S. Tartu mnt. 14**

Telefon 304-93

Koolid ja koolikooperatiivid!

Jõulupuu-õhtute korraldamisel koolides nõudke koolikooperatiivist ja eraäridest

küünlatehase „STEARIIN“

küünlaid.

Omanik
G. RAUKAS

Suuremate tellimiste puhul pöörduda tehasesse
Tallinn, V. Kalamaja 28-b, telef. 440-95

2) põllutööriist, 3) maahoone, 4) urisemine.

Ülesanne.

Hani kaalus 3 kg pluss pool oma kaalust. Kui raske oli hani?

ja veel veidi

matemaatikat

Kahe kõrvuti ühel tänaval asuva ruudukujulise maatüki pindala on kokku 2500 m². Nende kruntide tänavafondi pikkus on 70 m. Millised on mõlema krundi mõõted?

Noh! Häid pühi!

Micki-Hiireke.

KIRJAVASTUSED.

A. B... Sadalast kirjutab, saates ülesande lahenduse: „Andke auhind mulle, siis tellin aastaks edasi.“

Ei, kulla noor sõber, nii see küll ei

lähe. Auhinnasaaja otsustab erapooletu loosimine, milles kõigil on ühesugused võimalused. Olete mõelnud ka kuidas teised lahendustesaatjad sellele vaataksid. Võtame seda esialgu naljana, eks!

Aa. Saatke aga.

Helilooja. Tänu armsa kirja eest. Küll võib. Tervitusi.

S. T. Kirjutate, et olete valmis küll „Õpilastele“ oma teostega toetama, kuid ainult tasu eest. „Võin kindlitada teile, et olen selle vääriline küll. (Ühe l-ga. „Õp.“ t.). Ehki (ühe k-ga. „Õp.“ t.) olen noor, 12 a., kuid siiski saan kirjutada pikemat romaani. Jutukest kindlasti...“

Armas noor sõber. Ka vanemaks saades kogete kindlasti, et tasu ei saa nõuda alles tegemata tööde eest. Ja enne romaani kirjutamisele asumist tuleb ära õppida õigekirjutus. Et te alles olete 12 aastane, siis ei pane toimetust siiski seda kirja pahaks.

Arn. K. Kundast. Kirjadel peab kind-

lasti olema 10-line mark. 2-lisega saab saata ainult trükitooteid.

V. P. Teie kirjast ei ole aru saada, kas olete koolinoored või seisate juba väljaspool kooli. Oletame siiski esimest ja niisugusel juhul võiks kõne alla tulla siiski omavaheline ring, mille kohta määrused leiate meie lehest nr. 11.

Registreeritud ühing tuleks arvesse juhul, kui Te oma tegevust tahate saada laiemale alusele. Niisugusel korral tuleks teil liituda mõne ülemaalse orgiga ühiste eesmärkide viljeldamiseks.

Sportlane Endel! Teie küsite: kas on ilmunud ja kust võib saada „Sportlase kalender-käsiraamatut“?

Seda võite tellida igast spordi- ja raamatukauplusest. Hind on 60 senti. Raamat ilmus magister Grünbergi toimetusel.

Tegev- ja vastutav toimetaja
Helmi Jansen.

Väljaandja k.-ü. „Töökool“ Tallinn.

Koolid ja koolikooperatiivid!

Omad pühade-eelsed maitseainete sisseostud tehke kompveki- ja shokolaaditehasest

TALLINN

„**Riola**“

Kreutzvaldi 2

Tel. 303-46

Teistes linnades tehase saadused müügil igas suuremas maitseainete-äris

Koolid ja koolikooperatiivid!

Jõulupuuõhtute korraldamisel koolides nõudke koolikooperatiivide kaudu

R. Klausson'i

shokolaadi-, kompveki- ja biskviidi-
tehase saadusi

Suur väljavalik igasuguseid, eriti jõuluks valmistatud kompvekke, praänikuid ja biskviite, lahtiselt kui ka kotikestes.

Tellimistega palutakse pöörduda: Tallinnas, otse vabrikusse, Jahu tän. nr. 5. Teistes linnades ja maal suurematesse ühistegelistes kui ka erakauplustesse.

„Estonia“ teater

Reedel, 22. detsembril 1933

ESIETENDUSEKS

„Meeliku jõulumatk“

Willem Sarapiku lastenäidend laulude ja tantsudega.

Algus kell 5 p. l.

Hinnad Kr. 1.— kuni 10 senti.

Tuntud Inglise sulg „Iridinoid“

kirjutab vähemalt

6 korda kauem

Kõvad 777 E. F. — raamatupidajatele

Keskm. 888 E. F. } Kooli-õpilastele

Pehmed 444 F. }

Igal sulel märk „IRIDINOID“

Hoiduge järeloomadustest!

Tuba täis

kilkavat jõulurõõmu

— kui habemik jõulutaat oma kotist puistab mudilastele värvirõõmsaid „Pääsukese“ pildiraamatuid!

Vastselt ilmunud W. KARRIKU kuulsad pildijutud: Karu ja tütarlapsed, Rebane ja rästas, Röövel Talv, Kassikuningas, Vana häätegu ununeb, Kool neegrite maal, Pillimehed, Kollid, Kolm karu, Ölghärg.

Iga raamat nägusas pappkõites värvilise kaanega, hind à 25 senti.

12 Karriku raamatut kahes köites: Kitselauda põlemine. 96 lk., 104 pilti, Kr. 1,25.

Jänes ja lõvi. 96 lk., 94 pilti, Kr. 1,25.

12 „Laste Jututoa“ raamatut kahes köites:

Põdrapojad. 96 lk., 36 pilti. Hind 60 s.

Kiisu ja kirjatähed. 96 lk., 24 pilti.

Hind 60 s.

„Pääsukese“ raamatud pakuvad 5—8-aast. lastele kunstiliselt ja eetilisel kõrgeväärtuslikku lugemist.

Pedagoogil. ajakirjade ja lastekirj. komisjonide otsuseid W. Karriku raam. üle: „Need tabavad lapse hinge nii peene huumoriga, et neid praegu sa ja tuhandete kaupa tähtsamais Euroopa keeltes välja antakse“. — „Kõigest hingest soovitame W. Karriku raamatuid kodulastele, 4-aastastest peale...“ — „Autor on pidanud kõikjal eetilist takti.“ — „Tore sisu ilusate piltidega — parim kingitus 6—7-aastastele lastele.“

Saada K.-Ü. „Töökool“, Tallinn, V. Roosikrantsi 3.

BRILLIANT

Tindid, tuksid, kontori-
Hind,
kl eppasta
temp livärv
jne.

on parimad.

Pealadu: Tartu, Tiigi 78.
Telefon 13-87.

Kinoteater „MODERN“

S. Tartu mnt. 4

Pühade eeskava.

1., 2. ja 3. jõulupühadel

suurejooneline lasteetendus

Eeskavas:

I

Laste lemmikute, naerukuningate

Pat ja Pataschon'i

ütlilõbusaid seiklusi 12 vaatuses

II

Lõbus kamp

Naljapilt 3 vaatuses, laste osavõttel

III

Unelmate maailm

Nõiduslikult ilus vaatepilt

Peale selle lisapala.

Pääsmed 15—50 sendini.

Algus päeviti kell 12.

Pühadel õhtune eeskava

„Vaikselt anuvad mu laulud“

Kino „Moderni“ juhatus teatab, et õpilastele on tehtud järgmised soodustused pääsemiseks lubatud õhtusele etendusile järgnevalt: 2 õpilast pääseb etendusele ühe pääsmega: äripäeviti — 1. seansiks (kl. 1/25—1/26) pühapäeviti 1. „ (kl. 1/22—1/23).

Kink,

mis ei kaota oma väärtust: kuld- ja hõbeasjad, tasku- ja seinakellad, äratjad, alpaka-lauatarbed, kristall ja kunstklaas

Soovitab suures valikus soodsate hindadega

O.-ü. J. Rubín

asut. 1880. a.

Viru 17

Koolid!

Pühade puhul korraldatavate jõulupuu-õhtute tarvidusteks tarvitage sisseostudel

A./s. Ginovker & Ko.

saadusi

Eriliselt soovitab vabrik: jõlukompvekke, shokolaadi, biskviti ja muid maiustusi. Suuremate sisseostude puhul koolidele hinnaalandus.

Pöörduda tellimistega: TALLINAS: Vabrik ja ladu S. Tartu mnt. 23. TARTUS: Osakond Promenadi tn. 8. Teistes linnades — igas suuremas koloniaalaris.